



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1151/2021
24.03.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у правној ствари тужиље мал. АА из ..., коју заступа колизијски старатељ ББ, чији је пуномоћник Оливера Вученић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Радослав Паповић, адвокат из ..., ради лишења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 477/20 од 09.12.2020. године, на седници одржаној 24.03.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 477/20 од 09.12.2020. године и пресуда Основног суда у Зрењанину П2 555/19 (2017) од 11.09.2020. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зрењанину П2 555/19 (2017) од 11.09.2020. године, тужени је потпуно лишен родитељског права према малолетној АА из ..., ЈМБГ ..., рођеној у ... дана ...2002. године. Обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове поступка у износу од 158.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 477/20 од 09.12.2020. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, млт. АА је рођена2002. године, у брачној заједници туженог и сада пок. ГГ рођ. ..., која је преминула ... године. Правноснажном пресудом Општинског суда у Зрењанину П 2565/03 од 28.04.2004. године разведен је брак туженог и ГГ, закључен 2002. године и млт. АА поверена мајци на самостално вршење родитељског права. Обавеза туженог да доприноси издржавању

мал. АА конституисана је правноснажном пресудом од 2005. године, али тужени није редовно доприносио издржавању тужиље. Тужени са малолетним дететом није одржавао односе претходних пет година. Млт. тужиља одбија реуспостављање личних односа са оцем, о чему се изјаснила у поступку пред органом старатељства, изразивши свој став и опредељење, да не жели да види и контактира са оцем, јер није ступио у контакт са њом и пружио јој подршку након смрти сада пок. мајке, а ни у ранијем периоду. Тужиља живи са бабом по мајци у ..., похађа средњу школу у ... као врло добар ученик. У време пресуђења била је малолетна. Тужиља и њена баба се издржавају од социјалне помоћи и средстава које тужиљина баба оствари обављајући повремене послове. Кућа у којој живе је адекватно опремљена и припада њиховој родбини, а тужиљина баба има право доживотног плодуюживања на том објекту. Тужиља и њена баба по мајци према туженом имају негативан став. Тужени је рођен године, има завршену средњу школу и бави се Био је на функцији ... СО ... у ранијем периоду. Живи код оца у Из ванбрачне заједнице има још једно млт. дете које са мајком живи у ..., а тужени плаћа месечни допринос за издржавање тог детета у висини 40 евра. На основу налаза и мишљења Центра за социјални рад у Зрењанину је утврђено да тужени грубо занемарује своје дужности из корпуса родитељских права и обавеза, није процењен као заинтересован, ангажован и одговоран родитељ, јер није покушао да са млт. дететом успостави контакт, није се интересовао за њу, није је виђао, није имао увид у њене потребе и живот, па је орган старатељства предложио потпуно лишење родитељског права туженог у односу на млт. тужиљу, наводећи да не може да усагласи мишљење са супротним мишљењем Центра за социјални рад у Кули.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев основан, те су применом одредбе члана 81. Породичног закона лишили родитељског права туженог, оценивши да је утврђене чињенице и најбољи интерес малолетне АА, као императив из члана 266. став 1. Породичног закона, несумњиво указују да су остварени услови за потпуно лишење родитељског права туженог.

Врховни касациони суд налази да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 81. Породичног закона прописано је да родитељ који злоупотребљава права или грубо занемарује дужности из садржине родитељског права може бити потпуно лишен родитељског права (став 1.), да родитељ грубо занемарује дужности из садржине родитељског права ако је напустио дете, ако се уопште не стара о детету са којим живи, ако избегава да издржава дете или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи, ако са намером и неоправдано избегава да створи услове за заједнички живот са дететом који се налази у установи социјалне заштите за смештај корисника, ако на други начин грубо занемарује дужности из садржине родитељског права (став 3.), да судска одлука о потпуном лишењу родитељског права лишава родитеље свих права и дужности из садржине родитељског права осим дужности да издржава дете (став 4.). Одредбом члана 60. Породичног закона прописано је да дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других (став 1.), да право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2.) и да суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се

родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици (став 3.).

По оцени Врховног касационог суда потпуно лишење родитељског права је најтежа породичноправна санкција за родитеља који злоупотребљава родитељско право тако да његови поступци до те мере угрожавају интересе детета, да је угрожен физички, морални и интелектуални развој детета, јер грубо занемарује родитељске дужности, тако што уопште не брине о детету, нити подмирује његове основне потребе.

Из чињеничног стања које је утврђено, не може се за сада са сигурношћу утврдити и закључити да је тужени отац грубо занемарио дужности из садржине родитељског права које су наведене у цитираном члану 81. Породичног закона до мере због које је неопходно лишити га у потпуности родитељског права.

Наиме, у поступку у вези са породичним односима, у складу са истражним начелом које је прописано Породичним законом, суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Диспозиција странака која је у другој врсти спорова примарна, у овим поступцима је суспендована – истражним начелом. Из наведеног следи да је дужност суда у ситуацијама у којима се ради о правима детета, имајући у виду најбољи интерес детета, да истражи и утврди све релевантне чињенице, без обзира да ли нека од странака предлаже извођење неког доказа, па чак и ако се странке томе противе, пре свега имајући у виду чињеницу да тужени у поступку није саслушан као странка и као отац малолетног детета, а посебно што налази и мишљења Центара нису могли да буду усаглашени.

Према оцени Врховног касационог суда, судови нису довољно вредновали и расправили питање најбољег интереса малолетног детета, да би на бази утврђених чињеница могли да правилно и у потпуности сагледају оправданост изрицања најстрожије мере према једном родитељу. Ово пре свега из разлога што су се руководили чињеницом да тужени са мал. дететом није одржавао редовне односе од напуштања заједнице, а посебно последњих пет година и након смрти мајке тужиље, оцењујући га као нефункционалног родитеља, на основу исказа мал.тужиље и њене бабе по мајци, које имају негативан став према туженом и мишљења Центра на чијем подручју мал.тужиља има пребивалиште, због чега није у потпуности сагледана целокупна слика конкретног случаја, јер није саслушан тужени, као отац, чиме му није пружена могућност да се изјасни о околностима од којих зависи одлука о потпуном лишењу родитељског права и разлозима и узроцима неодржавања контакта са мал. тужиљом у протеклом периоду и неплаћања издржавања, на основу чега би се евентуално могло говорити о присуству озбиљних разлога који доводи у сумњу подобност туженог као родитеља за вршење родитељског права. Такође, треба имати у виду и узраст тужиље, која је сада већ пунолетна и слободна да самостално одлучује о свим својим правима, па између осталог и о одржавању личних односа са туженим, као и чињеницу да је остала без једног родитеља, мајке, због чега је неопходно још једном оценити целисходност лишења родитељског права туженог, као јединог преосталог родитеља тужиље (од којег има и полусестру), а код начелно изражене мотивације и жеље туженог да успостави лични контакт са ћерком.

Лишење родитељског права је крајња мера, због чега је пре изрицања исте потребно испитати све околности конкретног случаја, а како чињенично стање није у потпуности утврђено, то ће првостепени суд у поновном поступку поступајући по примедбама из овог решења детаљно расправити чињенично стање, саслушати туженог, па ће оценом свих околности случаја, водећи рачуна о заштити најбољег интереса детета, одлучити о постављеном тужбеном захтеву. Судска одлука мора бити у складу са највишим циљем, а то је афирмација права детета, у конкретном случају већ пунолетног детета, и права некомпромитованог родитеља за вршење родитељских дужности на начин који ће одговарати добробити детета, и да ако је икако могуће буде очувана веза са природном породицом, јер то јесте у његовом најбољем интересу.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић